

Stórpolitiski miðdepolin

Ísrael kjarnorkuvápn, áðrenn árið er liðið?

Kjarnorkustöðin í Dimona var ekki þúra so friðarlig, sum stjórni í Tel Aviv vildi vera við

Tað hefur fleiri ferðir verið havt á munn, at Ísrael fæst við at gera sér kjarnorkuvápn, og hvörja einastu ferð hava ísraelsmenn harðliga noktað fyrri hesum. Fyrstu ferð, at hesin spurningur av álvara varð settur fram var í janúar 1969, tá tað amerikanska út- og sjónvarpsfelagið NBC vildi vera við, at Ísrael longu hevði kjarnorkuvápn — ella ið hvussu er vildi hava tey heilt skjótt. Hesi tíðindi bygdu uppá myndir, sum amerikansk U-2 flogfór høvdu tikið av ísraelsku kjarnorkustöðini við Dimona í Negav-oyðimörkina. Tað var amerikamonnum greitt, at ein kjarnorkustöð fanst har, men teir vistu ikki, rettiliga hvat ið gekk fyrri seg. Stöðin varð bygt við franskar hjálpar aftaná Suez-kreppuna í 1956. Frammanundan høvdu amerikamenn sjálfir selt ísraelsmonnum eina aðra stöð, sum bert varð nýtt í friðarligum endamáli. Tá nú hin stöðin gjordist veruleiki, vildu amerikamenn fegin hava at vita, hvat hon skuldi nýtast til, og svarið kom úr Ísrael, at tað als ikki var nokur kjarnorkustöð, men ein klæðnaverksmiðja.

Onki plutonium

U-2 flogfórini gövu tó skjótt eitt annað svar, og so noyddust ísraelsmenn at viðganga, at tað var ein kjarnorkuoyndarstöð, men at »hon bert skuldi nýtast til frama fyrri landbúnaðin, iðnaðurin og fólkasunnheittina«. Tað vardi eisini leingi, áðrenn amerikamenn sluppu inn at kanna, hvat ið gekk fyrri seg, og tað kendist nokkso friðarligt fyrri restina av heiminum, tá teir serfrøðingar, sum høvdu kannað eftir, komu út aftur og greiddu frá, at teir ongi tól ella tekningar høvdu funnið, sum kundu nýtast til at framleiða tað fyrri eina kjarnorkubumbu so tydingarmikla evnið plutonium.

Leysir frá Fraklandi

Hetta var eisini satt, tí tá høvdu ísraelsmenn ikki — enn — fingið sér slik tól. Stöðan var nevniliga tann, at teir fingtu tað framleidda ráevnið beinleiðis frá terri fronsku kjarnorkustöðin í Pierrelatte. So kom tó ikki at vera tey seinastu árin, tí ísraelslenn kendu, at Frakland so spakuliga fór at broyta kós í Miðeysturpolitikkinum — so sum vit eisini hava sæð tað í seinastuni — og teir hildu tað tí vera av avgerðandi tydingi, at vera fírir fyrri sjálfir at kunna framleiða plutonium. Tí

keyptu teir uran úr Suðurafrika og Argentina, og sostatt fingtu teir møguleikar fyrri sjálfir at kunna fáa sér kjarnorkuvápn.

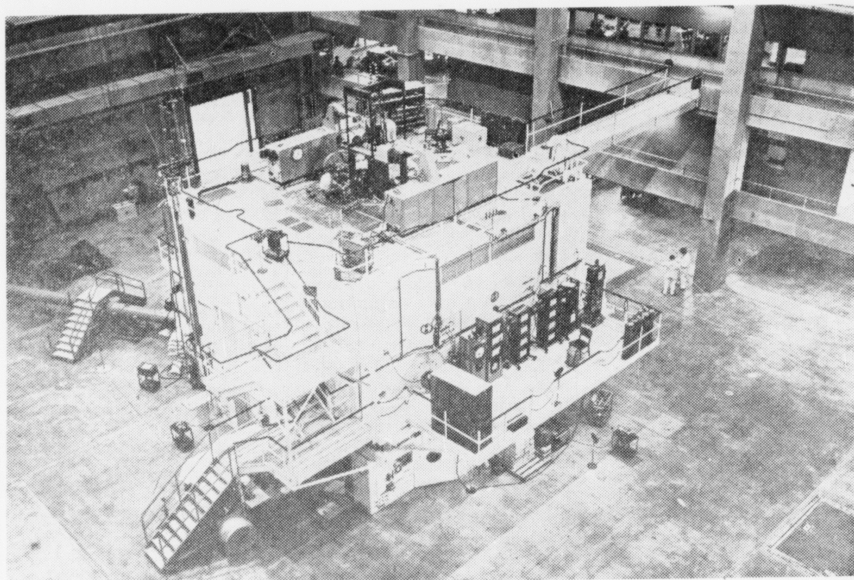
Skotin av sínum egnu

Tíðindini sum NBC kom við fyrri einum góðum ári síðani vórðu harðliga noktaði í Tel Aviv, og tað sama hendi, tá ið týska blaðið Der Spiegel nakrar mánaðir seinri bar ógvuliga nærgangandi tíðindi um kjarnorkuframleiðsluna í Negev-oyðumörkina. Tað er nú heldur ikki gott at vita, hvussu hesar báðar tíðindastovnar hava fingið hendur á slíkum upplýsingum, tí tað finst neyvan nakað annað stað her á foldum, sum er so væl og virðiliga vart, sum Dimona-stöðin.

Tvørtur um oyðimörkina ganga hegn við háspentum ravmagni, og eitt ótal av skeltum boða frá, at tað er livsvandi við at uppihalda seg har, eins og tað er uppafur stórri livsvandi við at taka myndir á staðnum. Og varðhaldsmennir eru ikki bangnir fyrri at skjóta. Tað fekk heimurin at siggia undir juni-krignum, tá ein ísraelskur pilotur í Mystère-jagara sínum av óvart kom at flúgva inn yvir stöðina. Flogfarið varð skotið niður alt fyrri eitt, og piloturin varð dripin og fall sum ein av teimum fyrstu í hesum gitna snarkriggi. Aðrar keldur vilja harumframt eisini vera við, at tey egyptisku hernaðartíðtøkini fram móti Sinai, ikki høvdu þúrusta onki at gera við, at Dimona-stöðin liggur har suðuri.

Álitandi árbók

Men nú eru so aftur tíðindi komin fram um kjarnorkuframleiðsluna hjá Ísrael, og hesaferð hava ísraelsmenn ikki gjørt nakað av at nokta fyrri tíðindunum. Tað er kanska onki at siga til, tá ein veit, hvør ið borin ið hefur hesi tíðindi. Tað er nevniliga ongin onnur enn »Jane's Military Yearbook«, sum sigur frá, at Ísrael, áðrenn hetta árið er komið at enda, fer at hava kjarnorkuvápn. Og tað skuldi borið til at kanna líta á »Jane's«, tí henda bretska árbókin — systir hennara, »Jane's Fighting Ships«, hava vit mangan áður nevnt her í SOSIALINUM — er tann mest pálitiliga og væl útgjörda hernaðarliga árbók, sum til er, og so at siga hvørt einasta land í heiminum nýtir hana til at veita sér upplýsingar.

Tað eru soverðar kjarnorkureaktorar, sum hesin, ið tó er amerikansk, ið verða nýttar við Dimona.

Nasser russisk kjarnorkuvápn?

Hesin veruleikin — og øll halda vit at »Jane's« bert fæst við veruleikan — kann ivaleyst koma at broyta maktjavnvágin í Miðeystri fullkomiliga, og fóra mangt við sér í stórpolitikkinum í heiminum í dag. Tað er lett at hugsa sér til, at um tað eydnast ísraelsmonnum at framleiða kjarnorkubumbur ella rakettløgðingar, so fer Nasser alt fyrri eitt at biðja Sovjett um at lata sér kjarnorkuvápn uppi hendi, og um tað verður, so er ikki gott at siga, hvat endin verður, men hugnaligur verður hann so ikki.

Aðrar kjarnorkutjóðir?

Harumframt kann eitt slíkt ísraelskt tiltak fóra tað við sér, at onnur lond, so sum India, Suðurafrika, Schweiz og Svøríki, sum hava bæði tekniskar og fíggarligar møguleikar fyrri framleiðslu av kjarnorkuvápnunum, fara at hugsa av álvara um at byrja eina slíka framleiðslu, og hetta kann so í seinna endanum fóra tað við sér, at uppafur fleiri onnur lond fara at nokta fyrri at skriva undir sáttmálan um spjadan av kjarnorkuvápnunum, eins og tey, sum hava skrivað undir, kanska fara at nokta fyrri at ratifisera sáttmálan.

Royndarskot við raketum

Leiðin millum Ísrael og Egyptaland er ikki long, og sostatt nýtast ikki stór flogfór til at bera bumbur fram, eins og tað ber væl til at nýta smáar rakettir, og hesar rakettir eigur Ísrael longu. »Jane's« sigur í

sambandi við greinina um kjarnorkuframleiðsluna frá, at Ísrael longu í 1968 gjordi royndarskot við millum-longdarrakettum av slagnum MD 660, sum kunnu rökka 500 km. Hartil er so bert at siga, at leiðin frá t. d. Negev til Cairo og Alexandria ikki er meira enn 450 km. So skuldi tann einstaki verið fírir fyrri at hugsað sér restina.

Amerikansk flogfór

Flogfórini hava tó eisini nakað at siga, og her eiga ísraelsmenn tey sonevndu A-4 Skyhawk-flogfórini, sum rokka einar 600 km., og sum eru fírir fyrri at bera kjarnorkuløddar bumbur. Harumframt bílögdu ísraelsmenn í USA undir Johnson-stýrinum 50 Phantom-jets og 80 Skyhawks. Hesi flogfór byrjaðu teir at fáa úr USA seinasta heyst, og øll fara at

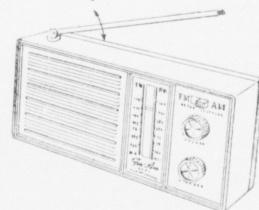
verða flutt yvir um nakrar fáar mánaðar.

Nixon segði nei

Tey flogfórini, sum ísrael nýliga royndi at keypa í USA, og sum Nixon noktaði fyrri at selja, vóru tey sonevndu F-4 Phantom-jettflogfórini, sum rokka 1500 km. Við hesum flogfórnum vildi ísrael havt eitt sera sterkt flogváp, sum útgjort við kjarnorkuvápnunum hevði kunnað broytt javnvágin munandi í Miðeystri. Tað er eisini helst slíkt, ið Nixon hevur hugsað um, tá hann ikki vildi selja.

Miðeystur hevur longri verið ein sonn kráttunna, men tað er þúrusta greitt nú, at hon hvønn dag, ið kemur, kann gerast munandi vandamiklari — so vandamikil, at allur heimsfriðurin stendur í størsta váða, micky.

CONION ferðaradio

Millumbylgja við Tórshavn-Radio. — FM bylgju umráði. Útvarpið byrjar at senda FM í summar.

Við tasku og oyraproppi. — Prisur: 228,00 kr.

RADIOBÚÐIN, Runavík, tlf. 7008

RADIO-EL, Tórshavn, tlf. 1397

Lýsið í Sosialinum!